

فقه مصور عبادات

آسان سازی و آموزش احکام اسلام

حج

زکات

روزه

نماز

پاکی

د. عبدالله بن سالم باهمام

ترجمه

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

اهل زکات وجدا کردن زکات

اهل زکات و جدا کردن زکات

مطالب

- اهل زکات
- ۱- فقراء
- ۲- مساکين
- ۳- کارمندان جمع آوری
- ۴- مؤلفه القلوب
- ۵- بردگان
- ۶- قرضداران (بدهکاران)
- ۷- مجاهدان و مرابطان راه الله
- ۸- مسافریکه ارتباط او با سرزمینش قطع شده

اهل زکات

آنهايکه مستحق گرفتن زکات هستند، هشت گروهی میباشند که الله تعالی آنها را بطور حصری در این آیت تذکر داده است: (صدقات یعنی زکات برای فقراء و مساکين و کارمندان زکات و مؤلفه القلوب و آزاد سازی بردگان و بدهکاران و مجاهدین و مسافریکه ارتباط او با کشورش قطع شده، فرضی است از جانب الله تعالی، و الله دانای حکیم است.

(توبه: ۶۰)

۱- فقراء

فقراء

جمع فقیر: و فقیر کسیکه چیزی ندارد تا نیازمندیهای خود و خانواده اش مانند خوردنی و نوشیدنی و پوشاک و مسکن را بر آورده سازد.

از زکات به مقدار کفایت یکساله او و خانواده اش پرداخت میشود.

۳- کارمندان جمع آوری زکات

کارمندان جمع آوری زکات

کسانی که برای جمع آوری زکات، و توزیع آن به مستحقینش از سوی ولات امر تعیین میشوند.

۲- مساکین

مساکین

جمع مسکین: و مسکین کسی است که مقدار نیمه و یا بیشتر از نیمهء کفایتش را دارد، مانند کسی که یکصد دارد و نیاز به دوصد میباشد، برایش بمقدار کفایت او و خانواده اش بمدت یکسال پرداخت میشود.

۴- مؤلفه القلوب

مؤلفه القلوب

سرورانیکه در میان اقوامشان نفوذ دارند، و با دادن عطایا امید مسلمان شدنشان می‌رود، و یا از شر آنها در امان میشوند، و یا مسلمانانی هستند که ایمانشان قوت می‌گیرد، و یا در برابر دشمنی از دشمنان مسلمانان به دفاع می‌پردازند.

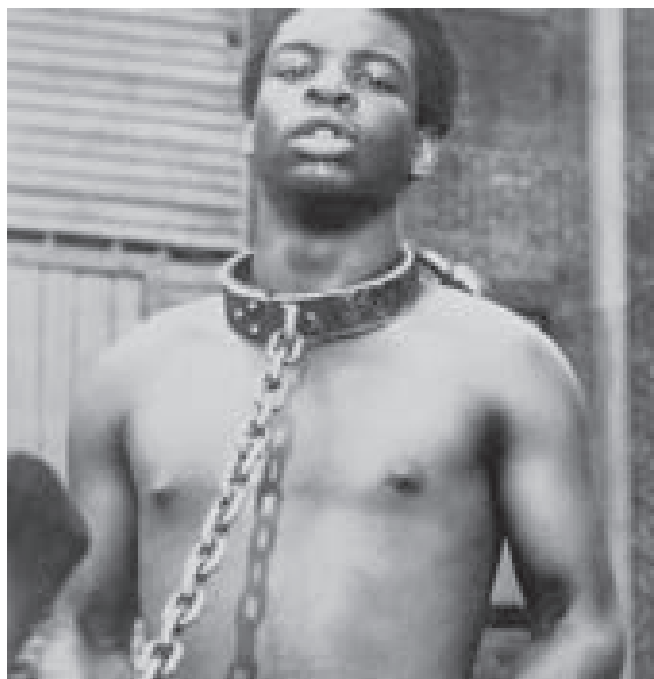
برای آنها از زکات بمقداری که دل‌های آنانرا به اسلام تمایل دهد پرداخت میشود.

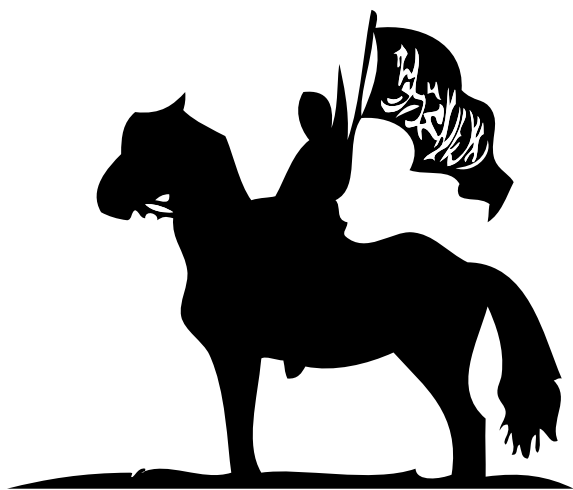
۵- الرقاب

بردگان

غلام و مکاتب (غلامی که برای آزادی خود متحمل پرداخت مبلغی باشد)

که جهاد در راه الله بشمار میرود، نیز از همین باب پرداخت میشود، ومدرکی دیگری برایش وجود ندارد.

۸- مسافر

مسافر

مسافریکه ارتباط او با سرزمینش قطع شده، ومالی هم ندارد

۶- الغارمون

قرضداران

جمع غارم: وآن کسیکه بر او دین باشد

قرضداران (بدهکاران) دو نوع هستند:

یک: کسیکه بر وی دینی است بخاطر نیازمندی خودش، اگر فقیر بود بمقدار کفایت پرداخت قرضش، از زکات برایش داده میشود.

دو: کسیکه متحمل دین وقرضی شده برای صلح میان دو گروه مسلمانان، برایش از زکات بمقدار کفایت پرداخت دینش داده شود، هرچند که ثروتمند باشد.

۷- در راه الله

در راه الله

کسانیکه در راه الله جهاد میکنند

برای آنها نیز بمقدار کفایت مصارف جهاد در راه الله پرداخت میشود. همچنین مخارج بسیاری از فعالیتهای دعوت

کسانیکه زکات به آنها داده نمیشود

۱- ثروتمندان، وانسانهای تندرستی که توان کار کردن را دارند

بدلیل فرموده ای رسول الله ﷺ: ((برای ثروتمند و تندرستی که توان کار کردن را دارد در آن سهمی نیست))^(۱)

۲- اصل، وفرع، وهمسر، وکسانیکه نفقه آنها بر انسان واجب است

دادن زکات برای کسانیکه نفقه آنها بر مسلمان واجب است، جواز ندارد، مانند: پدر، ومادر، وپدر بزرگ، مادر بزرگ، فرزندان، فرزندان فرزند، زیرا که پرداخت زکات برای ایشان، آنها را از نفقه واجب بر زکات دهنده مستغنی نموده از وی ساقط میسازد، ودر نتیجه منفعت زکات برای خودش برمیگردد، مانند آنست که برای خودش زکات پرداخته باشد.

۳- کافرانیکه مؤلفه القلوب نباشند

برای کافرانیکه غرض از پرداخت زکات به آنها تمایل دلهایشان به اسلام نباشد، دادن زکات برایشان جواز ندارد، بدلیل فرموده ای رسول الله ﷺ: از ثروتمندانشان گرفته میشود، وبه مستمندانشان داده میشود))^(۲) یعنی: غرض ثروتمندان ومستندان مسلمانان است نه غیر آنان، زیرا که مقصد از دادن زکات غنی کردن فقراء مسلمانان هست، تا پایه های دوستی وبرادری در میان جامعه مسلمان مستحکم گردد، چنین چیزی با کافران مجاز نمی باشد.

۴- آل نبی اکرم ﷺ

زکات برای آل نبی اکرم ﷺ بخاطر عزت و شرافت شان حلال نیست، بدلیل فرموده ای نبی اکرم ﷺ: ((این صدقات چرکهای مردم میباشد، که برای محمد وخاندان محمد حلال نیست))^(۳)

(۱) بروایت أبو داود.

(۲) به روایت بخاری.

(۳) آل النبی: همان بنی هاشم میباشد.

(۴) به روایت مسلم.

”

آگاهی ها

۱- زکات برای غیر از این هشت گروهی یاد شده به دیگری پرداخت نمیشود، هرچند که از وجوه نیکو کاری واحسان باشد، مانند بنای مساجد، ومدرسه ها، و بیمارستانها وغیره که میشود از صدقات در آن خرج کرد.

۲- در هنگام پرداخت زکات شرط نیست که برای همهء گروه های هشتگانه باشد، بلکه پرداخت به یک گروهی از آنها هم کفایت میکند.

“

۵- آزادشدگان آل نبی اکرم ﷺ

آنها بردگان آزاد شده ای آل نبی اکرم ﷺ هستند، بدلیل حدیث آنحضرت ﷺ: ((صدقه بر ما حلال نیست، و بردگان آزاد شده هر قوم از جمله آنان میباشند))^(۱)، ومعنای (من أنفسهم) اینست که حکم موالی مانند حکم خود آنها است، پس زکات بر بردگان آزاد شده آل بنی هاشم ﷺ نیز حرام است.

۶- غلام مملوک

برای غلام مملوک زکات داده نمیشود، زیرا که مال غلام ملکیت بادارش میباشد، اگر زکات برایش داده شود به ملکیت بادارش منتقل میشود، زیرا که نفقه او بر بادارش میباشد، از این موضوع تنها مکاتب (غلامی که برای آزادی خود در مقابل پرداخت مال با بادارش قرار دادی بسته است) استثناء شده است، برای مکاتب بمقدار ادای قرض کتابتش داده میشود، اگر غلامی کارمند جمع آوری زکات بود، از زکات برایش پرداخت میشود، زیرا که درینحالت مانند اجیر بوده و کرایه دادن غلام با اجازه بادارش جواز دارد.

(۱) به روایت ترمذی.

